

ՊԱՏԿԵՐ

ՀԱՆԴԵՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 21

15 ՓԵՏՐՈՒՄ 1891

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Փողոց Սուլթան Հանալ, Թիւ 14

1891

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. ՆԵՐՔՈՂԵԱՆ Ի ՍՈՒՐԲ ՍԻՐՏՆ ՅԻՍՈՒՍԻ : — *Դեորգ Վրդս . Թեղիպաշեան :*
2. ՅՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՐԱՆԻՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՄԱՆՅ ԽՆԴԻՐՆ : —
3. ՏՈՄԱՐԻ ԽՆԴԻՐՆ : — *
4. ԾԻՒՐԱԿԱՆ ԱԽՏ : — *Պրայկնդ :* — *Թարգմ . Կարապետ Գարազաշ :*
5. ՄՍԷԱԳԻ : — *Կարապետ Գարազաշ :*
6. ՀԱՅԵԱՅ ՄԸ ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՎՐԱՅ : — *Յարութիւն Ունճեան :*
7. ԳԻՇԱԿԱՆ : — *Գարեշուր խմայլեւու ազգարարութիւն :*

Պ Ա Տ Կ Ե Ր

Հ Ա Ն Դ Ե Ս Կ Ի Ս Ա Մ Ս Ե Ա Յ

Առաջին Տարի

ԹԻՒՆ 21

15 Փետրուար 1891

Ներբողեան

Ի ՍՈՒՐԲ ՍԻՐՏՆ ՅԻՍՈՒՍԻ(*)

«Ուսարուք յինէն, զի հեզ եմ
եւ խոնարհ սրտիւ »:

(Մատթ. ԺԱ. 39):

Ա.

Պատուակա՛ն ժողովուրդ .

1. Ահաւասիկ մեր աստուածային Վարդապետն, որ ի պաշտօնէ կը հրամայէ մեզ սորվիլ, եւ սորվիլ իրմէ . «Ուսարուք յինէն »: Լուե՛ն մահկանացու լեզուներ . լուե՛ն մարմին եւ աշխարհ եւ արիւնարբու բանսարկուն: Տէր Յիսուս սուրբ Սեղանոյն վրայ նստեր է եւ կը կոչէ զմեզ: Տեսէ՛ք իւր հիանալի դէմքը . Թէեւ մարմնաւոր տկարութեան է տի-

(*) Խօսուեցաւ յեկեղեցւոյ Ս. Երրորդութեան ի Բերա ի 27 Յունուարի ներկայ ճարույս: Թէեւ Յունիս ամսոյն մէջ կը կատարուի Ս. Մրտին տօնախմբութիւնը, սակայն տեղական ու պատահական ինչ ինչ պատճառներու համար Յունուարի վերջին Կիւրակէին փոխադրել պատշաճ դատուած է:

պարն, այլ նա փառաւորեալ Աստուած է: Հաւատքը մատ-
նանիչ կ'ընէ մեզ նորա գերեզմանէ անդին կանգնած յա-
ւերժական Գահը. «Յիսուս Քրիստոս երէկ եւ այսօր, նոյն
եւ յաւիտեանս.» (Եբր. ԺԳ. 8): Երկրպագենք Իրեն եւ հար-
ցընենք թէ ի՞նչպէս շահեր է այդքան փառք, յաղթեր է
այդքան թշնամեաց, տիրեր է ծովէ ի ծով եւ աստղներէն
վեր. ի՞նչպէս ըրեր է որ երկնից բանականներն իւր առջեւ
լռեւեայն յերկիր խոնարհին. եւ Արուեստն, Հանճարն, Պի-
տութիւնն եւ մարդկային ազգն ինքնին, — թէ եւ սոքա ի
կանգնումն եւ նոքա ի գլորումն, — նկատէ զնա իբրեւ իւր
խորհրդոյ, ըզձից եւ գոյութեան կեդրոն եւ վախճան. եւ
սարսին իրմէ սանդարամետք դժոխաց. «Յանուն Յիսուսի
Քրիստոսի ամենայն ծունր կրկնեցի, երկնաւորաց եւ եր-
կրաւորաց եւ սանդարամետականաց.» (Փիլիպ. Բ. 10):

2. Ո՛վ անստեղծ Իմաստութիւն եւ երկնային Արդարու-
թիւն, ո՛վ անվեհեր Արիութիւն եւ դառն մահուան Յաղ-
թութիւն, որոյ առջեւ Սոկրատեան ճշմարտապէս պանծալի
իմաստութիւնն, արդարութիւնն, արիութիւնն եւ արդա-
հատելի մահն կը փարատին իբրեւ սին ստուերք, մեք կ'ա-
շակերտուիմք քեզ յօժարակամ եւ ո՛չ փարիսական կեղծիւք:
Ըսէ՛ մեզ. Դու ո՞ ես, Դու ի՞նչ ես... յայտնէ՛ մեզի եւ
սորվեցո՛ւր այն ամենավսեմ այլ գիւրալուր իմաստութիւնը,
զոր քու Հայրդ՝ Տէրն երկնի եւ երկրի՝ ծածկեց իմաստուն-
ներէն եւ յայտնեց տղայոց: Տղայ եմք, յիմար եմք, տկար
եմք, անտոհմ եմք, ոչինչ եմք, այլ Աստուծոյ եմք. որով
կ'ուզեմք ի գիտութեան Որդւոյն Աստուծոյ այր կատարեալ
ըլլալ ի չափ հասակի կատարմանն Քրիստոսի (Եփես. Դ. 13)
եւ իմաստնագոյն քան զմարդիկ, եւ զօրագոյն քան զմար-
դիկ եւ զէսս ի՛մն խափանել (Ա. Կորն. Ա.): Տէ՛ր, ուսո՛՛ մեզ...
Ո՛հ. փայլեցաւ դէմքն աստուածային հրով. ահա Սէրն
անձնաւորեալ կը սաւառնի իւր վեհափառ ճակտին վրայ,
եւ աչկուե՛քն անմահ քաղցրութեամբ լցեալ, հառաչեց եւ
ըսաւ. «Ուսարո՛ւք յինէն, զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտի»:

3. Այո՛, այո՛. եթէ ասլրէինք այն ոսկեղինիկ դարուն
մէջ, յորում Անոր երկնաւոր ոտքերն կոխեցին մեր խեղճ
աշխարհքը, յորում մթան և մահուան անդունդէն զարթոյց,
գգուեց, անմահացոյց մարդկային ազգը, յորում իւր աս-
տուածային շունչն ոգեւորեց ընդհանուր տիեզերքը, այո՛,

յայնժամ պիտի փութայինք անշուշտ իւր ոտից առջեւ քանի մը կաթիլ խմելու Կենաց ջրէն զոր կը մատուցակէր . այլ արդ չտեսած՝ և հաւատացինք . և զինաւորին գեղարդեամբ բացած խոցին մէջէն կը տեսնեմք մեր կեանքը եւ կ'որբենամք յանմահութիւն՝ անտի վազած արեամբ եւ ջրով . Յովն . Դ . 14 . — ԺԹ . 34) : Եւ փոխանակ կշտամբելի թերահաւատութեամբ մեր ձեռքը կողին մէջ մխելու (Յովն . Ի . 27) , ինքն իսկ հանեց անտի իր Սուրբ Սիրտը . Սիրտը՝ յորում մարդկութիւն , շնորհք , առաքի ութիւն , երկինք , աստուածութիւն կեդրոնացած են . Սիրտը՝ որ սիրոյ ովկէան է ու բոց կ'արձակէ . որ տառապեցաւ եւ ճեղքեցաւ եւ ի նշան մեծի ցաւոց ի գագաթան կը կրէ խաչ եւ շուրջը փշեայ սրակ . հանեց այս Սիրտը եւ յառհաւատչեայ արգահատութեան , վըտահութեան , յաղթութեան , որդեգրութեան եւ փառաց , մատոյց զայն մեզ իւր հաւատարիմ Հարսին՝ Սրբուհւոյն Մարգարիտայի միջոցաւ , ում երեւեցաւ Բարէ լը Մօն'ալի կաղնոյն տակը . եւ անթիւ խոստումներով կը կոչէ զմեզ անոր ջերմեռանդութեանը , եւ մանաւանդ նմանութեանը . Երջանի՛կ տէգ , փարելի՛ հարուած , որ Աստուծոյ սիրտը մեզի բացիք եւ եղաք իրաւամբ բանալի եւ բացող արքայութեան : Սորվինք ուրեմն , սիրելի՛ եղբարք , սորվինք թէ ո՛րչափ հեզ եղած է եւ խոնարհ . զի այսպէս վաստակեալքս եւ բռնաւորքս պիտի գտնեմք մեր անձանց հանգիստը : Ահաւասիկ մարդկային ազգին մեծ դատը . « Հայեսցին ի նա յոր խոցեցինն » (Յովն . ԺԹ . 37) :

Բ.

1 . Նախ եւ առաջ հարկ է գիտնանք , սիրելի՛ եղբարք , թէ ի՛նչ պետք է խմանալ Յիսուսի սիրտն ըսելով : Որովհետեւ ոմանք այնչափ կարեւորութիւն չեն տար այս ջերմեռանդութեան , մինչդեռ Ս . Եկեղեցին զայն արդի ժամանակաց ամենէն յարմար եւ հետեւապէս ամենէն փրկարար ջերմեռանդութիւնը կը քարոզէ : — Ամեն հոգեւոր բան մեզի զգալեաց միջոցով կը յայտնուի , կամ լաւ եւս՝ ամեն զգալին նշան է խմանալեաց : Ի՞նչ է ուրեմն սրտի սրաշտօնն : Բնական վիճակի մէջ սիրտն արեան կեդրոն ըլլալով , կենաց աղբիւրն է . իսկ հոգւոյ ազդեցութեան նկատմամբ կամքն՝

մարդուս կարողութիւններուն ամենահարկաւորը, սրտի մէջ
ունի իւր աթոռը: Կը հետեւի որ Աստուծոյ ազդեցութեան
ներքեւ սիրտը, նաեւ ի հոգեւորականին, սկիզբն է եւ աղ-
բիւր հոգեւոր կենաց. անդ եւ անտի է սէրն, անհրաժեշտն
եւ չքնադադոյնն բարեմասնութեանց. անդ եւ անտի առա-
քինութեանց արմատներն եւ բողբոջք. անդ եւ անտի եր-
կնաւոր բարեկամութիւն եւ կենցաղավարութիւն եւ փառք.
«Բղխեսցէ սիրտ իմ զսլատգամս քո բարիս» (Սաղմ. 107. 1):
Այս պատճառաւ Յիսուսի Սիրտն ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ
մեր Փրկչին նոր եւ ազդու արտայայտութիւնը. Յիսուսի
Սիրտն ըսելով ո՛չ թէ սիրտ ըսուած այն փոքրիկ մարմինը
կ'իմանամք ըստառաբար, թէ եւ այն ի Քրիստոս աստուա-
ծութեան հետ միացած է, այլ կը նկատեմք զայն Յիսուսի
ամեն կատարելութեանց ամփոփումն, կեդրոն եւ նշանակ:
Այն Սրտին համար ուրեմն ամենայն ինչ պիտի խնդրեմք
երկնաւոր Հօրմէն ու պիտի առնումք: Այն Սրտին պիտի
նուիրեմք մեր սրտերն ալ. «Տո՛ւր ցիս, որդեա՛կ, զսիրտ
քո:» (Առակ. 19. 26): Մոլորութեան ճամբաներէն պիտի
դառնամք այն Սրտին. «Խօսեսցի զխաղաղութիւն առ աշ-
նոսիկ որ դարձեալ են առ նա սրտիւք:» (Սաղմ. 27. 9):
Ահա ասոր համար է որ Ս. Եկեղեցին սրբաշնացոյց այս տօնա-
խմբութիւնս, եւ իւր որդիքը կը յորդորէ ջերմաջերմ յան-
ձնարարութեամբ որ այս քաղցր պաշտօնին մէջ օր քան զօր
աւելի եռանդուն ըլլան. ասոր համար է որ ընդ ամենայն
աշխարհ Ս. Սրտին ի պատիւ տաճարներ բարձրացած են,
եւ ջերմեռանդութիւնը ամենայն ուրեք տարածուած, զոր
Քրիստոս անթիւ հրաշքներով կը վարձատրէ: Փորձեցէ՛ք եւ
պիտի տեսնէք այս ջերմեռանդութեան քաղցրութիւնն ու
անգիմադրելի զօրութիւնը:

2. Այլ դառնանք մեր նիւթին: Առաջին բանը ուրեմն
զոր այս Սիրտն մեզ կը սորվեցնէ, հեզութիւնն է: Ո՛րչափ
խորիմաստ վարդապետութիւն: Որովհետեւ, սիրելի՛ եղ-
բարք, հեզութիւնն փրկութեան առաջին չարժիչն ու գործն
է: Մեր բնութիւնը զարհուրելի անկումն ունեցած ըլլալով,
բնաւին թշուառացաւ. թշուառացաւ մեր մարմինը հիւան-
դութեամբք, ցաւօք եւ մահու. թշուառացաւ մեր միտքն
մթութեամբ եւ տգիտութեամբ, եւ կամքն՝ հեստութեամբ եւ
չարութեամբ. թշուառացաւ մեր հոգին ամենազան տաղա-

սլանօք, մեղքով, խայթիւ եւ ահիւ դժոխոց: Նմանեցանք
անաւանոց անբանից, եւ չկար մէկ մը որ բարիք գործէր,
չկար մինչեւ ի մի. (Սաղմ. 13. — ԺԳ.) : Տգէտ խեղճե-
րուն եւ խեղճ հպարտներուն համար ի՞նչ մեծագոյն պար-
գեւ եւ մխիթարական վարդապետութիւն քան զհեզու-
թիւն:

3. Որովհետեւ պէտք է դիտել որ հոս հեզութիւնը կը
նշանակէ Գթութիւն, իւր ընդարձակ առմամբ: Զի բարկու-
թեան հակառակն միայն ըլլալը Քրիստոսի համար, մանա-
ւանդ այս սարագայիս մէջ, աննշանակ բան մը կ'ըլլար:
Այս իմաստով լաւ զրուցած է Պլինիոս մէկու մը համար.
«Ամենամեծ էր՝ զի ամենահեղ»: Եւ Տիտոս Հոովմայեցւոյ
արիական լանջաց զարմանքը շարժեց եւ անմահացաւ իւր
հեզութեամբ: Եւ ո՞վ չգիտէ թէ հեզերն պիտի ժառանգեն
զերկիր. (Սաղմ. 12. 11. — Մատթ. Ե. 4) եւ զհեզս պիտի
ապրեցնէ Տէր. (Սաղմ. 26. 10. — ՃԽԹ. 4): Նոյն իսկ Փրկչին
աւետիսը «Յերկիր խաղաղութիւն» էր: Թղթատեցէ՛ք Ս.
Գիրքը եւ պիտի զարմանաք հեզութեան գովասանացը վը-
րայ: Երբ կեղծաւորքն իրենց եղբարց հետ անգթութեամբ
կը վարուէին, յանդիմանեց զիրենք եւ ըսաւ. «Զողորմու-
թիւն կամիմ եւ ո՛չ զզոհ». (Մատթ. Թ. 13): Երբ նոր ժողո-
վուրդ մը ուզեց ստեղծել, պատուիրեց եւ ըսաւ. «Սիրե-
ցէ՛ք ձեր թշնամիները, բարիք ըրէ՛ք զձեզ ատողներուն.»
(Մատթ. Ե. 44): Երբ Աստուածորդին կ'աւանդէր իւր կտակը,
կրկնեց ու երեքկնեց եղբայրսիրութիւնը, որ հեզութեան
ուրիշ անունն է, եւ խօսեցաւ անոր վրայ առաւել քան
աստուածսիրութեան վրայ: Եւ երբ պիտի գայ սպիտակ
ամպերու վրայ վառօք բազմօք, ի՞նչ պիտի կշտամբէ ամ-
բարչտաց. ո՛չ այլ ինչ եթէ ոչ իրենց անգթութիւնը (Մատթ.
ԻԵ): Ուրեմն յիրաւի ըսաւ. «Ուսարո՛ւք յինչն, զի հեզ եմ»:

4. Եւ ո՛հ, ո՛րչափ ճշգորէն կատարեց իւր այս առա-
քելութիւնը: Թագաւորեց վասն հեզութեան եւ առաջ-
նորդեց նմա սքանչելապէս իւր Աջը. (Սաղմ. 107. 5): Զի
Աստուած մարդ եղաւ որպէս զի գթած ըլլայ, եւ մարդ
Աստուած եղաւ, որպէս զի անվեհեր ըլլայ: Որովհետեւ ը-
սաւ Եղիայի թէ ո՛չ ի հողմն Տէր եւ ո՛չ ի շարժման եւ ո՛չ
ի հուրն, այլ մեղմ եւ հանդարտիկ օդոյ մէջ. (Գ. Թագ.
ԺԹ. 11, 12): Տեսէ՛ք սա մարդացեալ Փրկիչը. Նա է Ապ.

տուածն որ անհզ պատիժներով կը սարսափեցնէր երկի-
րը. անոր անունն « Օծեալ » է, իւզով հեզութեան. « Իւշ
թափեալ է անուն քո » (Երգ. Ա. 1): Մովսէս՝ հեզն ի մար-
գարէս (Թիւմ. ԺԲ. 3), որ լերան վրայ համարձակեալ կը
ստիպէր զԱստուած կա՛մ զինքն ջնջելու ի դպրութենէ կե-
նաց և կամ զգողովորդն ապրեցնելու (Ելի. 1Բ. 32), թե-
թեւ օրինակ եւեթ է Յիսուսի, որ իւր մարմնոյ օրերուն
մէջ ուժգին գոչմամբ եւ արտասուօք պաղատանք կը մա-
տուցանէր առ Աստուած և լսելի կ'ըլլար առ լաւութեանն.
(Երբ. Ե. 7). զի Տէր կը յիշէր այս ճշմարիտ Դաւիթը եւ
անոր բոլոր հեզութիւնը. (Սաղմ. ՃԼԱ. 1): Հեզութեան ա-
մենէն գոլտրիկ կերպարանքներն առաւ. սիրուն մանկիկ,
զգօն երիտասարդ, այր գթասիրտ: Իրեն համար ըսին
թէ՝ « Չպիտի հակառակի եւ հրապարաններու վրայ անոր
բարբառը չպիտի լսուի ». թէ նա « Տկար եղէգը պիտի
չփչրէ ու պիտի չմարէ առկայծեալ պատրոյգը » (Ես. ԽԲ.
2, 3. Մատթ. ԺԲ. 19), եւ անոր անուն տուին « Աստուծոյ
Գառնուկը »:

5. Երբ ելաւ յասպարէզ փրկագործութեան, յայնժամ
փոխուեցաւ տեսարանը եւ Իւր մեծ սիրտը յանհունս բա-
րասեցաւ գթութեամբ: Խեղճութիւն, տկարութիւն, աղ-
քատութիւն, ցաւ և մահ գրաւեցին իւր ուշադրութիւնն ու
սէրը. ամենէն անարգ եւ լքուած յարկերն ապշեցուն Աս-
տուածորդւոյն ներկայութեամբ: Բարեբարեւելով կ'անցնէր:
Կը շանթահարէր ամբարտաւան անգթութիւնը, նենգաւոր
դաւաճանութիւնը, անձնասէր բռնաւորութիւնը, ինքնա-
հաւան հարստութիւնը. հարստութիւնը՝ որ վայելից մէջ ա-
նարգող է յաճախ, որ կը յագենայ թշուառացելոյն արտա-
սուօք, որ կը ծծէ անմեղին արիւնը: Այն ատեն Աստուծոյ
Գառնուկը առիւծ կը դառնար. զի գթացաւ խեղճին վրայ
եւ պաշտպան կեցաւ անոր՝ ընդդէմ զրկողին, եւ թիկունք
ընդդէմ անողորմին: « Աւետարանել աղքատաց առաքեաց
զիս. բժշկել զբեկեալս սրտիւք. քարոզել գերեաց զթողու-
թիւնն » (Ղուկ. Դ. 18):

6. Ո՞վ ոք լսած չէ այն անմահ դէպքերը, զորս որչափ
աւելի կրկնեմք, այնչափ աւելի կը գեղեցկանան մտաց, կը
քաղցրանան ականջաց, բալասանի պէս կը գգուեն մարդուս
սիրտը եւ կը կորզեն անոյշ շիթեր արտասուաց, Ո՞վ չհամ-

բուրեց անոր ոտքերը Մագդաղենացւոյ մը հետ. ո՞վ չխանդաղատեցաւ նորա առջեւ Սամարուհւոյն հետ. ո՞վ հաց չխնդրեց իրմէ՝ գթացեալ ժողովրդեան հետ : Ծաղիկներն ու թռչուններն իր բերնով սորվեցուցին մեզ վստահութիւնը. եւ դուք դեռ բնաւ չէիք ճանչցած ձեր վարդապետին ոգին, ո՞վ Առաքեալք, երբ յերկնից հուր խնդրելուդ համար կշտամբուեցայք : Համայն խեղճութիւնը ողբաց նա, երբ իւր բարեկամին մահն արտասուեց. ընդհանուր մարդկութիւնը գրկեց նա անառակ որդւոյն հետ. բոլոր արդարներն հանգեան անոր աստուածային կրծոց վրայ՝ սիրեցեալ աշակերտին հետ. եւ խաչահանուաց քաւութեան համար ըրած հայցուածը տարածեցաւ ամեն մեղաւորներու վրայ : Բայց, ո՞վ Տէր, ի՞նչ կ'ընեմ. գործոցդ անհուն ովկէանը չափել կը բաղձամ. այլ ընկուղի կեղեւով սա փոքրիկ փոսին մէջ զիւրիդ պիտի լեցնեմ : Խօսի՛նք սակայն « Զի քաղցր է Տէր » :

7. Իւր կենաց վերջին օրն ինքնին անմահ յիշատակաւ մի է իւրումն հեզութեան : Այն օրը լիովին յաղթանակեց : Այն օրը անհուն դառնութեան դէմ անհուն քաղցրութիւն ցոյց տուաւ, եւ որչափ թունալից էր բաժակն զոր քամեց, այնչափ աւելի առատացաւ իւր Սիրտը : Այն օրը ոչխարի մը պէս անմեռունչ կեցաւ կտրրջին առջև (Ես. ԾԳ. 7), եւ բերանը չբացաւ անիրաւողին դէմ. բամբասու ելով՝ փոխարէն չբամբասեց, չարչարուելով՝ սպառնալիք չըրաւ եւ տուաւ զինքն անիրաւ դատաւ որին ձեռքը. (Ա. Պետ. Բ. 23) : Այն օրը տարածեց իր ձեռները անհաւան ու հակառակող ժողովրդեան վրայ. (Հռոմ. Ժ. 21) : Այն օրը սարսուռ մը ցնցեց Առաքեալները, երբ դու, տառապեալ Յուդա, երբ դու բարեկամ կոչուեցար. յանձին ձերում հառաչեցին ապագայ մեղաւորք, երբ դու, ո՞վ Պետրոս, քաղցր հայեցուածին դառնապէս լացիր, եւ դու, բարեբախտ աւագակ, զգրախտ կորզեցիր. ժայռեր հեծեցին, երբ նուաղեալ կուրծքն խաչին վրայէն Մօրն եւ աշակերտին մխիթարանք կ'ուղղէր : Յետոյ երբոր ցաւոց չափը լրացաւ եւ աճեցաւ եւ ի մի գումարելով զարկաւ այն Սրտին, ինչպէս լուսոյ ճառագայթներ վառակնի վրայ, յայնժամ տոչորեցաւ այն Սիրտը, եւ հեզութեան զոհն քնացաւ այն խաղաղ քունը, որով պիտի զարթուցանէր զմեզ ի կենան :

8. Եւ դեռ մեր հեզ թագաւորն կը նստի մեր խորան-

ներուն վրայ. Յետին ողորմելեաց վրայ ամենողորմ են իւր հայեցուածք. մեզ համար սիրտը կը հալի, կը տանջուի. կը կոչէ միշտ վաստակեալներն ու բեռնաւորները եւ անպատմելի ցնծութեամբ ու մխիթարութեամբ կը լեցնէ. եւ երբ դայ մեր աղքատ սրտից մէջ, ո՛հ յայնժամ երկնաւոր յափըշտակութիւն է. եթէ մեք չերթանք իրեն, եթէ մեք իրմէ հեռանանք, արագաքայլ կը հասնի մեր ետեւէն. ունի Նա հազարումէկ քաղցր խօսք, հազարումէկ գորովանք, հազարումէկ գգուանք. եւ մինչ փչոց մէջ կը տառապիմք, եւ մինչ գահալիւթելու մօտ եմք, կը դնէ զմեզ իւր ուսերուն վրայ ու յողթանակ կը կատարէ. Ո՛վ ամենափափուկ սիրտ. զգայնութիւն եւ արգահատանք աստուածացեալ են այն Սրտին մէջ. Նա ուսուցիչ է, առաջնորդ, բարեկամ, սրտակից, եղբայր, հայր, թագաւոր, Տէր, Աստուած. Յիսուսի Սիրտը գթութեան անբաւութիւնն է:

9. Իւր Սիրտը գիւթեց իւր հետեւողները. Անոնք կ'աղաչէին « Հեզութեամբ եւ հանդարտութեամբն Քրիստոսի » . (Բ. Կորնթ. 10, 1), եւ ստրուկներու համար կ'աղերսէին ըսելով. « Զգա ընկալջի՛ր, այս ինքն է զիմ աղիս. հանգ՛՛ զաղիսդ իմ ի Քրիստոս » (Փիլիւմ. 12, 20). եւ պանծալով կը կրկնէին. « Բամբասէին զմեզ, օրհնէաք. հալածէին, յանձն առնուաք. հայհոյէին, աղաչէաք » (Ա. Կորնթ. 7. 12). եւ եկեղեցին ճաշր անուանեցաւ. իւր պաշտօնեաներն ճաշր կը կոչուին. եւ սիրոյ հոգին տարածուած է մեր սրտերուն մէջ եւ կը ոտիպէ զմեզ. Այն օրէն ի վեր յորում Գողգոթայի գազաթան վրայ Աստուծոյ սիրտը բացուելով, իւր սիրոյ ճառագայթներով խաւարեցոյց արեւը, այն օրէն ի վեր աշխարհ ճշմարիտ սիրով տաքցաւ. Մինչդեռ անագորոնութեան գազանը բեւեռէ բեւեռ կը կատաղի եւ կեղծանուն մարդասիրաց արիւնահոս գաշոյններէն գիշերուան արհաւիրքն իսկ կը սարսափին, եւ քուտիլն, անիրաւութիւն, յափշտակութիւն, զայրոյթ, ռիս եւ վրէժխընդրութիւն կը մոլեգնին, եկեղեցին կը բարերարէ, անդադար կը բարերարէ. ինք կը լսէ անմխիթար ողբերը, անլուր հեծութիւնները. ինք կը սրբէ յուսահատ արցունքները, կը զգեցնէ մերկութիւնը. ինք ապաւէն է անօգնական որբութեան, գիւրասայթաք այրիութեան, անպատսպար ծերութեան. ինք կ'ամուրէ անպատմելի տանջանքներ, վայրագ

կեղեքմունք. ինք կը կապէ պժգալի վէրքեր ու դիւցազնա-
նալով՝ հոգեւարաց վերջին շունչը կը ժողվէ: Անոր աւետա-
բեր որդւոց բարերար ոտքերը չկրցան կասեցնել ո՛չ հիւ-
սիսային սառնամանիք, ո՛չ հրատապ անապատք, ո՛չ ամեհի
անդունդք, ո՛չ անզուսպ հեղեղք: Եկեղեցին՝ Յիսուսի Սուրբ
Սրտին կենդանի թարգմանութիւնն է. եւ այն կողէն վա-
զող շնորհաց ջրով ոռոգելով, ստեղծեց նոր աշխարհ մը, ե-
րիտասարդի պէս գեղունի, արշալուստ պէս յափշտակիչ,
երկնից պէս անմահ:

10. Սորվէ՛ ուրեմն, ո՛վ Քրիստոնեայ, թէ ի՛նչպէս հեզ
ըլլալու ես, ի՛նչպէս քաղցր, ի՛նչպէս մարդասէր. «Հեզու-
թեամբ ունիցի՛ք բարս քաղցունս.» (Ա. Պետ. Գ. 16, Տիմ. Գ. 2): Առ Աստուած պաղատելով «Երկայնամի՛տ լեր առ
իս» ըսելէն վերջը, պէտք չէ որ դուրս ելլելով պարտա-
պանդ խեղդես ու ըսես. «Հատո՛ւ ինձ զոր պարտիսդ.»
(Մատթ. ԺԸ. 26, 28): Եւ գիտցած ըլլաս որ հեզութիւնդ
պիտի տարածուի ո՛ր եւ է մարդկային արարածի վրայ. «Ձա-
մենայն ցածութիւն, կ'ըսէր Առաքեալը, առ ամենայն մար-
դիկ ցուցանել.» (Տիմ. Գ. 2) եւ այլուր՝ «Ձեր հեզու-
թիւնը, ըստ, յայտնի ըլլայ ամեն մարդու.» զի «Տէր
մերձ է» (Փիլ. Գ. 5) իբրեւ օրինակ, իբրեւ վկայ, իբրեւ
դատաւոր: Եւ գիտցած ըլլաս որ այն աղքատն որ ցրտէն
սառած ձեռները դողդողալով քեզ կը կտրկառէ կտոր մը
հացի համար, այն հիւանդն որ խրճիթի մը անկեան մէջ
լքեալ քու այցելութեանդ կը սպասէ, այն բանտարգեալն,
այն մերկն, այն որբն, այրին, օտարն, ծարաւեալն, այն
«փոքրկունքն» զորս ծառայ կ'անուանես, նոքա ամենեքին
Քրիստոս են ինքնին գլխավին. նոցա հետ ճշգիւ պիտի վա-
րուիս ինչպէս կը պարտէիր ընել Քրիստոսի հետ. (Յակ. Բ.
Սիրաբ. Գ. 8). չե՞ս հաւտար. այլ պիտի հաւատաս վերջին
դատաստանի օրը, երբ պիտի գուայ. «Ամէն ասեմ՝ ձեզ,
որովհետեւ ո՛չ արարէք միում ի փոքրկանցս յայցոյանէ, եւ
ո՛չ ինձ արարէք.» (Մատթ. ԻԵ. 45):

(Շարայարեղի)

ԳԵՈՐԳ ՎԴՊՏ. ԹԷՐԶԻՊՈՒՇԵԱՆ

ՅՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԱՌԱՋՆԱԾՆՈՐՀԱՆՑ ԽՆԳԻՐՆ

Հետագայ 22 ճէմագիլ ամբար 1308, և 22 Յունուար 1306 (1891) թուականաւ Եպարքոսական թեզֆերէն՝ յղեալ առ Նախարարութիւնն Արդարութեան և Կրօնից և հաղորդեալ առ Պատրիարքարանն Յունաց, վերջ տուաւ յաջողութեամբ ընդ մէջ Կայսերական կառավարութեան և սոյն Պատրիարքարանին ծագած խնդրոյն:

Րուս բաթրիգխանէսինին իմթիեաղաթի գատիմէի մէզէ պիեէսինին իտամէի մահփուզիեթի իմթիտառլա ագաթի նիքեահ վէ ֆէսիի նիքեահ մատալէրինտէն միւթէ վէլիտ նաֆագա վէ թրախօմա վէ ճիհէզ տաւալարը հագգընտա բաթրիգխանէճէ վէրիլէճէք գարարլարըն քէմաքեան իճրառընա, վէ վափեթ մատալսինէ վէ Րուս մէքթէպլէրինին ուսուլի թէֆթիչիեէսինէ վէ բէհապլիյնին էմրի թահլիֆլէրիլէ մէվատտի ճէզալիյեէտէն տօլայր սուրէթի թէվգիֆ վէ մուհաքլմէլլինէ տայր իթա էյլէտիլի թէգարրի իւզէրինէ, մու գատտէմ վէ մուախսըր ճէրէեան իտէն թէտգիգաթ վէ միւզաքլրաթա թէվֆիդան, վէ մէզքիւր բաթրիգխանէսինն պա պէրաթի ալի հայիզ օլտուզու իմթիեաղաթըն մահփուզիեթիին թէէյեիտէն՝ Ապիեէ վէ Մէզահլալ նէզարէթի ճէլիլսի վէսաթաթըլա թէվարիլի մի իմթէլիֆէտէ բաթրիգխանէյէ թէպլիլ օլտուան մուգարրէրաթ վէճէլ, ագաթի նիքեահ վէ ֆէսիի նիքեահ մատալէրինտէն մի թէվէլիտ նաֆագա վէ թրախօմա վէ ճիհէզ տաւալարը՝ էօթէտէն պէրի պուրատա բաթրիգխանէլլէրտէ, վէ թաչրատա մէթրօրօլիտխանէլլէրտէ կէօրլմէքտէ օլտուզու միսիլի, պառմա տախի թէամիլի գատիմէ բիպլէթ օլտումազլէ պէրատըր, թագալիրի նաֆագա հագգընտա կէրէք բաթրիգխանէտէն վէ կէրէք թաչրա մէթրօրօլիտխանէլլէրինտէն վէրիլէն գարար վէ եա իլամլարըն թահսիլի

նափազա օլունաճաղար թարափլարընտան իթիրազ վու-
գուս արուստարգճա, իճրա տայիրէլէրինճէ էօթէտէն պէրի
իճրա օլունակէլտիյի կիպի, ասրլ մէսէլի իշթիքեաիյեէ
օլան հիյնի իճրասէ նափազանըն գիեատէ թագար գը-
լընտըլընը, վէ պու սէպէպլէ թէսվիեէսինճէ աճգինի խտտիա
վէ տէրմիեան էտէնլէրին՝ պու կէօնա իթիրազլարընըն իս-
թիմա վէ թէտգիգի խուսուսու տախի պատէգին բաթրիգ-
խանէեէ հէվալէ օլոսուս, պունուն իւզէրինէ բաթրիգ-
խանէճէ պիթթէտգիգ թատիլ վէ եա թաստիգի հապի վէ-
րիլէճէք գարարի նիհայիլէրին իճրա տայիրէլէրինճէ իճ-
րասընա միւպատէլթ օլունմասը, վէ պու պապտէ տայիր
մէտեունլար հագգընտա ճարի օլան ուսուլէ թէվիգան
նափազա հագգընտա վէրիլէճէք գարարի նիհայիլէրին իճ-
րաաթընտա հապը լաղըմ կէլէն մէտեունլար իշին տիկլը
թարափտան խաշ մասրափը ալընմամասը:

Վասիեէթ մատտէսինէ կէլինճէ, պու խուսուս, ումու-
րի հուգուգիեէտէն օլմաղլէ պէրապէր, բաթրիգխանէ նի-
զամմալսինին մէճլիսի միւթթէլիթի տայիմի աղատընըն վէ-
զաիփինէ տայիր օլան ֆասլընըն իւշիւնճիւ մատտէսի մու-
ճէպինճէ, խուսուսու մէգքիւրէ միւթէալլիգ միւնազաաթըն
թէտգիգ վէ թէսվիեէսի մէճլիսի մէգքիւրէ մուհապլէ օլ-
տուղընտան, սաղիր վէ եա քէպիր վէրէսէսի օլան պիր
խրիթիեանըն թէրէքէսինտէն զուհուր էտէն վասիեէթնա-
մէ՝ բաթրիգ վէ եա մէթրօքօլիտ վէ եախօտ բիսգօրօս
թարափընտան թաստիգ օլունմուշ պուլունտուղու հալտէ,
մէհքէմէճէ միւթէպէր թութուլուս, արաղիի էմիրիեէ վէ
էվգափտան մատա, շամիլ օլտուղու կէրէք մալ վէ կէրէք
միւլքիւն մուսաիւն լէհէ եանի վասիեէթ օլունան ճիհէթէ
պիլա վապի եէա թէրք իալլէճէյի կիպի, պէյն էլ վէրէսէ
վէ եա վէրէսէի սիզարըն վէլիսի թարափընտան իշպու վա-
սիեէթտէն միւնպախս եախօտ վասիեէթնամէնին իթիպար
վէ մէվսուգիեէթի հագգընտա վուգուս կէլէճէք միւնա-
զաաթ՝ բաթրիգխանէնին մէճլիսի միւթթէլիթ նիզամմալ-
սինին իւշիւնճիւ մատտէսի մուճէպինճէ, Տէրի սատաթտէ
մէճլիսի մէգքիւրտէ ըույեէթ օլունաճաղը միսիլի, վիլա-
եաթտա տախի մէթրօքօլիտիանէ մէճլիսինտէ կէօրիւլիւս,
մէճլիսի մէգքիւրտէն վէրիլէճէք իլամաթըն հիւլքիւմէթճէ
իճրա տայիրէլէրինտէն իճրա օլունմասը, վէ շու գատար

քի, պու գարար Բում Օրթօտօքս ճէմատթընա այիտ օլ-տուզու ճիհէթլէ, վէրէսէտէն պաղըլարը իշպու ճէմատթ-տան զայրի ճէմատթա մէնսուպ օլտուզու վէ եախօտ թէ-պասյի էճնէպիէտէն պուլունտուզու, վէ եա թատիգ օ-լունան վասիէթնամէ վազֆի վէ եա արաղիի էմիրիէէի վէ եախօտ կէրէք թէպաարի տէվլէթի Ալիէտէն վէ եա թէ-պաարի էճնէպիէտէն ալէր պիր քիմսէ իլէ միւնազաիւն ֆիհ մալ վէ եա միւլքիւ շամիլ օլտուզու հալտէ, օ մագուլէ վասիէթնամէտէն միւնպաիւ տէալիին թույէթի՝ մէհա-քիմի տէվլէթի Ալլիէյէ բաճի օլմասը:

Մէքեաթիպին տէրա բրօկրամլարը բաթրիգլսանէ վէ մէթրօբօլիթլսանէլէրճէ թանգլիմ վէ եա թատիգ վէ մուալ-լիմ վէ մուալլիմլէրին տիրլօմա վէ չէհատէթնամլէրի եինէ անլէր թարաֆընտան թատիգ օլունտուզու կիպի, հիւքիւ-մէթճէտէ մալիւմ օլմասը լազըմ կէլէճէյինտէն, մէարիֆ միւֆէթիթիլի վէ եա միւտիրլէրի թարաֆընտան մէքեա-թիպին թէարիտաթը թէֆիթիլ իլէ մուգիրր տէրա, վէ օլ վէճէլէ չէհատէթնամլսի օլմասան մուալլիմ վէ մուալլիմլէ-ր կէօրիւ լույիւ հալտէ, Տէրի սատաթթտէ իսէ, Մէարիֆ նէզարէթի, վէ թաշրալարտա իսէ, հիւքիւմաթի մահալլիյէ ճանիպլէրինտէն բաթրիգլսանէ վէ մէթրօբօլիտլսանէ իլէ պիլ մուխապլէ, օ մագուլէ տէրալէրին օգուլթուրուլմա-մասը, վէ օ կիպի չէհատէթնամլսիգ մուալլիմ վէ մուալլի-մլէլէրին անլէր վասըթասըյլա թէպալիլ իթտիրլիմէսի:

Ուսուլի մուհաքէմաթի ճէզալիյէնին մէվգըրի իճրաէէ վա-զընտան պէրի մէվատտի ճէզալիյէտէն տօլայը չէհատէթէ կէլէն ըհապլիյինն ալամի նաս կիպի ելմին էթմէքտէն իմ-թինալարը էմիր մուհաքէմէյի իշքեալ էթմէքտէ օլմասընա մէպնի, կէրէք ումուրու հուգուգլիյէ վէ կէրէք տէալիի ճէ-զալիյէտէն նաշի թահլիֆի իգթիզա իտէն ըհապլիյինն՝ ա-յինլէրի վէճէլէ, մէնսուպ օլտուգլարը բաթրիգլսանէ վէ եա մէթրօբօլիտլսանէտէ թահլիֆ իթտիրլիմէք իւզրէ պու քէրրէ մէվգըրի իճրաէէ վազ օլունան ֆըգըրաի նիլադիէէ մուճէ-պիհէլէ մուամլէ օլունմասը, վէ պուլնլարըն թէվգիֆ վէ մուհաքէմլէրի խոստուսուհա կէլինճէ, պօրճ իշին օլտուգ-տա, ըհապլիյն սընըֆը էթէտէն պէրի մէնսուպ օլտուգ-լարը բաթրիգլսանէ վէ մէթրօբօլիտլսանէլէրտէ թէվգիֆ օլունտուգլարը միսիլլի, պատէմա տալսի օլ վէճէլէ մուա-

մէլէ խտրմէսի , վէ բուհպան վէ բարասլարըն մէվատտի ճէ-
 զալյեհէտէն տօլայը մէհաքիմի տալիեհէտէ իճրաի խթինթադ
 վէ մուհաքէմէլէրինտէ ուսուլու աթիյէ վէճէլէ մուսմէլէ օ-
 լունարադ , խթինթադ տայիրէլէրիյէ մէհաքիմնէն խտարր
 իճապ իտէն ճէլպ միւզաքէրէսի՝ Տէրի ստատէթտէ բաթ-
 րիգխանէ վէ թաշրալարտա մէթրօրօլիտ վէ բիսդօրօս վա-
 սըթասըյլա թէպլիդ օլունուպ , բաթրիգխանէ իլէ մէթրօ-
 բօլիտ վէ բիսդօրօսլար տախի իշպու ճէլպ միւզաքէրէսինի
 ախդ էթտիքլէրի ագիպլինտէ մաղնունիւն ալէյ՜ օլան բաշիպլի
 հիւքիւմէթէ թէպլիմէ մէճպուր օլարադ , իշպու մէճպուրի-
 եէթ իյֆա օլունմադ վէ եախօտ հադգընտա ճէլպ միւզա-
 քէրէսի խտար օլունան բաշիպ , պունա իմթիտալ էթմէզ
 խէ , պիթթապլի հիւքմի գանունա միւրաճաաթ օլունմասը ,
 վէ սիւպուլթի թէօհմէթլէ ճէզա թէրթիպլինէ տէյին րէհա-
 պլինին՝ էշիտասի ատիեհէնին մէվգուֆ վէ մահպուս պուլուն-
 տուգլարը մահալլէրէ վազ օլունմաեըպ , տայիրէյի հիւքիւ-
 մէթտէ հալ վէ սըֆաթլարընա ճէսպան , եանի մէրի իւլ խա-
 թըր օլանլարա մախտուս պիր օտատա թէվգիֆ օլունմասը ,
 վէ թէօհմէթի սապլիթ օլուպ տա ճիւնհա վէ գապահաթ
 տէրէճէլէրինտէ խէ սըֆաթի բուհանիյէսինին նէզի լաղըմ
 կէլմէեհէճէյի ճիհէթլէ , հադգընտա թէրէթթիւպ իտէն հապս
 ճէզասընը մէնսուլ օլաուդու բաթրիգխանէ վէ եա մէթրօ-
 բօլիտխանէտէ կէշիրմէսի , վէ խնատ օլունան ճիւրմ՝ ճի-
 նաեէթ տէրէճէսինտէ խէ , մէրթէպէի սիւպուլթէ իյտալ օ-
 լունուպ , մահքիոււմ օլունճայա գատար թէվգիֆ վէ խթին-
 թադընճա եինէ տայիրէյի հիւքիւմէթտէ թախսիս օլունա-
 ճադ օտատա ալը գօնուլուպ սիւպուլթի թէօհմէթլէլէ հիւքմ
 թէրէթթիւպլինտէն վէ սըֆաթի բուհանիեհէսի ալընտըգտան
 սօնրա , գանունէն թէպլիւն իտէն ճէզայը ումումի մահ-
 պէսլէրտէ իրմալ էյլէմէսի , վէ մէմալիքի Շահանէնին պիր
 մահալլինտէ ինթիզամ իւ տայիրէյին ֆիլիլէն խալլիֆէզիր օլ-
 մասը իւզէրինէ խտարէյի էօրֆիյէ իլան օլունտուդու հալ-
 տէ , պունու մուճիւպ օլան ահվալ վէ էսպապ միւնտէֆի օ-
 լունճաեա տէյին , օ մէմէքէթ տախիլինտէ վուգուա կէլէ-
 ճէք ճէրաիմ տահալընըն պիւա խթիւնա տիվանի հարպտա
 իճրաի մուհաքէմաթընտա տախի բուհպան վէ բարասլարըն
 մէվգուֆիեէթ վէ մահպուսիեէթլէրի խուսուսունտա , տի-
 վանի հարպճա պալատէ մէպուսթ ուսուլէ բիսեէթ օլուն-

մասը մէճլիսի մախսուսու վիւքէլատա թէզէքքիւր վէ թէն-սիսլ օլունմուշ, վէ պիլ խթիզան իրատէի մէքեարիմատէի հազրէթի Բատիչահի տախի օլ մէրքէզտէ շէրէֆսունուհ վէ սուտուր պույրուլմուշ օլմաղլէ, սուրէթի մէշրուհէ տայի-րէսինաէ իյֆարի մուամալէեէ իհթիմամ օլունմասը սիեա-գընտա չուգգա :

(Թարիգ)

Տ Ո Մ Ա Ր Ի Խ Ն Դ Ի Ր Ն

Այս օրերս յուզուած տոմարի խնդրոյն վրայ նշանա-ւոր անձէ մը՝ ամենուն հասկանալի ըլլալու դիտմամբ՝ տան-կերէն լեզուով զրուած մէկ յօդուածը հաճութեամբ կը հը-րատարակեմք, և մեր հետագայ թիւերէն միոյն մէջ սոյն յօդուածին հայերէն թարգմանութիւնն եւս պիտի հաղոր-դեմք մեր ընթերցողաց :

Պիր գաշ կիւնտէն պէրի էսկի վէ եէնի տոմար հազ-գընտա պազը էվրազը հալստիստէ վէ էֆրատ պէյնինտէ պիր թազըմ մուպահասսթ ճէրէեան էյլէմէքտէ օլտուզու կէօրիսմէքտէ օլուպ՝ պու պապտէ նէշր օլունան մալիւ-մաթի զայրի սահիհայը թասհիհ մուգաստը իլէ պազը իյզա-հաթ իթասը լաղըմէտէն ատա օլունմուշ տըր, շէօյլէ քի :

1. Մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէտէ պուլունան Մա-րօնի, Մէլքիթ, Սիւրեանի վէ Բիլտանի Շարգ Գաթօլիք Բաթրիքիքլէրի քեամիլէն գատիմտէն պէրի եէնի տոմարը իսթիմալ էթմէքտէ օլուպ, հաթթա Մըսըր Գաթօլիք Խըթի միլլէթի տախի ա'յնի օլ թարիխի զապուլ էթմիշ տիր :

2. Էրմէնի Գաթօլիք Կիլիկիա Կաթողիկոսըըը մագարըը-նըն ձէպլիլի Լիպնանտան Տէրիստատէթէ նազլ օլունտըըը 1867 սէնէսինէ տէկին եէնի թարիխ իսթիմալ իտիմէքտէ օլտուզու կիպի, պիր խայլի սէնէլէրտէն պէրի Մըսըր, Պէ-

րկյէթ-իւշամ, Ատանա, Մարաշ, Հալէպ, Մարտին, Տիար-
պէքեր, Մամուրէթ-իւլ-Աղիզ վէ Պաղատտ մէրխատալրդ արբ
տախի եկնի տոմարը իսթիմալ էթմէքտէ օլու պ' պու եիւզ-
տէն հիշ պիր սըզըլթը իշիտիլմէքտէ տիր քի, պու հալաէ
էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիքլիյի ճէօմաաթընըն նըսֆընտան
զիյատէսի եկնի, վէ պազըսը Կսիի տոմարը գաախմաէն
պէրի գուլլանմապ սա օլտուգունտան Էօրթուլարճա պէօյի ք
պիր իսթիլաֆի հուսուլէ կէլմէքտէ պուլունտուզը տէրքեսար
աըր. մէսէլա պու սէնէ պիլճիւմէ Շարգ Գաթօլիք Բաթ-
րիքլիքլիյի ումումիյէթլէ վէ էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիքլիյի
նըսֆիյէթլէ Զաաիկ Էօրթուսունը պէշ հաֆթա էվիլէ վէ
թամ կիւնիւնտէ իճրա էթտիքլիյի հալաէ, Տէրխատաթթ
վէ գալան պէշ մէրխատալըզլարըմըզըն (թէմէր) ճէօմաա-
թը պէշ հաֆթա սօնրա իճրա էտէճէք տիր քի, պէօյի պիր
մէզէպ վէ պիր ճէօմաաթ պէյնիտէ Էօրթուլարը այրը
այրը վազըլթ վէ Կիսամլարտա իճրա էտէն նէ' սայիր պիր
միլլէթ վէ նէ'տէ պիր մէզէպ կէօրիւմիւշ տիր :

3. Իմօի մատամքի սահիճ հիսապ եկնի թարիխ տիր,
էքսէրի միլլէի սախիւ փէյ տէր փէյ պունու գապուլ, վէ
քեսաֆիէյի Գաթօլիք վէ Բըօթէսթան, վէ հաթթա ճարօն
էհալիսի պիլէ 1872 տէ' թարիխի սահիճի թաալիպ վէ գա-
պուլաէ թէրխատիւտ էթմէմիլլէր տիր. խա իճաէ գալան
պիր իքի միլլէթին տախի թէտրիճէն գապուլ էտէճէքլիյի
մէլնուզ օլուպ, պու սէնէ խատթէթէն պու քէյֆիյէթ հազ-
գընտա էհլի հէյեթտէն միւրէքքէպ պիր մէլիսի քէպիրի
ֆէննի իճթիմա էտէճէք տիր, վէ մատամքի քեսաֆիէյի
Շարգ Գաթօլիք Բաթրիքլիքլիյի տախի թարիխի ճէտիսի
իսթիմալ էթմէքտէ տիրլէր, պինտէն ալէյն էրմէնի Գա-
թօլիք Բաթրիքլիյի ճէօմաաթընըն նըսֆընտան զիյատէսի-
նի' 100—150 սէնէտէն պէրի գապուլ վէ իսթիմալ իտէկէլ-
մէքտէ օլտուգու թարիխի սահիճի պըրապտըրըր Կսիի տո-
մարը գապուլէ իճպար էթմէք օլամայաճապընտան, պիթ-
թապի խարիճաէ գալմըշ օլան Տէրխատաթթ իլէ պէշ մէր-
խատալըզլար էհալիսի եա փէյ տէր փէյ վէ եախա պիլ
իթթիֆադ տէֆաթէն թարիխի սահիճի ճէտիսի էր եա կէճ
գապուլ իլէ պիր Կաթոդիկոսլուգ ճէօմաաթը միյանընտա
միւշաճէտէ օլունտն չու Էօրթուլարճա իսթիլաֆըն օրթա-
տան գալգմար թաալիսի մատահաթ իգթիզապընտան տըր :

4. Վէ չիւնքի հէր մէրխասալըդ էհալիսինն ահալի եկքտիկէրինէ միւսափի տէյիլ տիր, վէ պիրի իչին մինասիպ օլան վագթիւհալ տիկէրինէ մինասիպ օլամադ, պու սէ-պէպտէն նաչի խտրիճտէ գալմըչ օլան մէրխասալըգլարտան (թեմէլտէն) պիրինին Եպիսկոպոսույա բէհապիյն վէ ճէօ-մտաթր ագտի իթթիֆագ էտէրէք եէնի տոմարը իսթի-մալէ գարար վէրտիքտէ՝ պիր շէյ տէնիլէմէյէճէյի թա-պիի իտուկի, պու միսիլի իճրայի ային վէ Եօրթու թա-յինի խուսուլարընտա սէլահիյէթի թամմէ վէ քեամիլէսի օլան վէ կէչէն հազ Գատը-քէօյիւնտէ իճթիմա էյլէյէն Սի-նօգտա տախի միւթալաա գըլընմըչ տըր:

5. Իշթէ պու գապիլտէն օլարագ էնգարէ վէ Մալա-թիա վէ Պրուսա մէրխասալըգլարը պիլ իթթիֆագ եէնի տոմարը պու տէֆա իսթիար վէ գապուլ էթտիքլէրինէ պիր շէյ տէնիլէմէյէճէյի տէրքեար տըր, շէօյլէ քի պիլ Փարպ Տէրխասատէթտէ հէյէթի բուհանիյէ իլէ ումուժ ճէօ-մաթ մէգքիւր տոմարըն Տէրխասատէթճէ տախի գապուլ վէ մէրիյէթի վագթը կէլմիչ օլտուզուհա գարար վէրէրէք իսթիմալէ մուպաշէրէթ էտէճէք օլուր իսէ, Մուչ Եալսոտ էրգրում մէրխասալըգլարընճա հէնիւզ թէնիսի գըլընմամըչ տէյի պուրաճա, Եանի Տէրխասատէթճէ եինէ էսկի տոմարը մը՝ իսթիմալտէ տէվամ էթմլի:

6. Մալաթիա վէ էնգարէ մէրխասալըգլարընտա պու եիւզտէն հիչ պիր սըզըլթը իշիտիլմէյիպ՝ Պրուսա մէրխա-սալըզընտա տախի բէհապիյն վէ միւթէպէրան վէ էսնաֆ կիւրուհունտան հիչ պիր շիքեայէթ վուգու պուլմայըպ տա՝ հալընըզ Պիլէճիքտէ սէքիզ օն քիչինին միւթթէֆիգէն վէ-րիլէն գարարա պէյէնմէտիքլէրի իչին էթտիքլէրի մուխա-լէֆէթ հէր խուսուլտէն թէպտիլինտէ ճիւզի վէ քիւլլի թէ-ստտիւֆ օլունսկէլէն միւչքիլաթ վէ մուխալէֆէթի ատիյէ գապիլինտէն իտուկինտէն, շաեանի թէաճճիւպ պիր շէյ տէ-յիլ տիր: Պու կիւն Բուսիա տէվլէթի տախի թասհիհի թա-րիսէ թէչէպպիւս էթսէ, վէ էտէպիլտիյի գատար իճրայի նուֆուզ էթսէ եինէ միւխալիֆլէր վէ նախօշնուալար պու-լընաճապընա չիւ պհէ Եօգ տըր: հէր գալմուա, վէ ճէօմաթի-տա Էնթրսնգիթանլար պուլընմասը մէլնիւզ տըր:

7. Պիլճէ պու թէպտիլաթ սըրֆ Եօրթու վէ իճրայի այինէ միւնհասըր օլուպ, տէվայիրի բէսմիյէ իլէ օլաճագ

մուխտալերաթ վէ մուամէլաթտա քէմաքեան ուսուլի ա թիգայէ բիայէթ օլունաճաղը կիպի հէր քէս ախղ իւ իթա վէ թիճարէթ վէ մուամէլաթի խուսուսիյէսինտէ խթէտիյի թարիխի խթիմալտէ սէրպէսթ օլաուզու պէտիհի տիր :

8. Թարիխի սահիհին խթիմալի էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընըն թէրազգըսընա մանի օլմատըզընատա , եէնի տոմարը գապուլ էթմիշ օլան մարիւզգիքիր թեմէրտէն Մարաշ վէ Ատանա վէ Խարբուլ վէ Տիրապէքիր մէրխասալըզլարըն թէրազգըսեաթի հազըրէլէրի տէլիլի պահիր տիր :

9. Իշպու մէսէլէտէ էն էվիլէ վէ պաշլըճա արանըլաճագ չէյ հիւսնի իթթիֆադ օլուպ , պու իթթիֆադ թէմամը իլէ հուսուլ փէզիյր օլմատըզճա , նէ՛ Տէրխաստէթտէ վէ նէ՛ տախի պազը գալան պէշ թէմէրտէ թասիհի թարիխէ մուպաշէրէթ օլունմամասը միւզթէզայի հալ վէ մասլահաթտան տըր :

10. Թարիխի սահիհին սուրէթի թէվֆիդ վէ իճրաթը թագտիրինտէ , հէր սէնէ պիրէր կիւն մի^օ , եօգսա տէֆաթ էն օն իքի կիւնիւն թէնզիլի սուրէթի մի^օ մինտաիպ օլուպ օլմատըզը եինէ իլէրիտէ վազը օլապիլէճէք իթթիֆադա վապէսթէ պիր մէսէլէ օլուպ՝ կէրէք Գաթօլիք վէ կէրէք Բրօթէսթան օլմուշ էն պէօյիւք միլլէթլէր օն իքի սէնէտէ պիրէր կիւն թէնդիհի իլէ՝ օն իքի սէնէ միւթէմատիյէն վազը օլաճագ Էօրթուլար վէ սաիրէ իսթիլահաթընտան խէ , տէֆաթէն թասիհիհինի թէրճիհ էյլէտիքլէրի ճիւմէնին մալիւ օլոուզը կիպի , պունտան պէշ օն սէնէ մուգատտէմ տախի միլլէթտաշլարըմըզ բէհապիյնինտէն միւթէվէֆիֆա Տէր Երեմիա քահանանըն հէր սէնէ թապ իւ նէշր իթտիրմիշ օլաուզու տոմարտա էրմէնի քիլիսէսի Էօրթուլարընըն խիլահի հիսասլի սահիհ խուսկինի իյմա իլէ թասհիհինի միլլէթէ իսթար վէ նասիհաթ էթմէքտէ խիլ , վէ մուամալէյհ րահիպին միլլէթտաշլարընը լաթինիլէ տալէթ էթմէք խաթընտան կէշմէտիլի կիպի , քիմանին տախի խալալընտան կէշմէմիշ տիր . հաթթա իւլում իւ ֆիւնուէն կիւնտէն կիւնէ իլէրիլէտիքճէ հիսսիյաթի սահիհէ տախի պիննիսպէ թէզայիւտ էյլէեէճէյի թէսլիմքէրտէի էրպապի ադլի սէլիմ տիր . եէնի տոմար Էախստ թարիխի ճէտիտ նէ՛ լաթին նէ՛ էֆրէնճի թարիխի օլմայուպ , ասըլ թարիխի սահիհ տիր քի պու թասհիհ 1582 սէնէսինտէ Գրիգոր օն իւշիւնճի բարա մարիֆէթի

իլէ իճրա օլմուշ խէ տէ , Վօլթէր պիլէ պու թասհիհ տէ՛յիլ պիր բաբատան , իլլա Աֆրիգանըն վահչի պիր հիւքիւմուս ըննաան պիլէ կէլսէ գապուլ էթմէլիյիզ տէմիշ տիր : Վագ-թըյլա ինկիլթէրօ տէվլէթի ընյիսի վիւքէլառ պուլունան լօրա Չէսթըրֆիլտ էսկի թարիսի թասհիհ մուսալէրէթին-տէ Լօնտրանըն սլայալը վէ ճահիլ ահալիսի արգասընտան գօշուպ «չալտըղըն կիւնլէրի կէրի վէր» տէյի հայգըրըպ վէ քէնտիսինի գօվալամագտա վէ ըուպասընը երթմաղա սա-վաչմագտա վէ թաչա թուլթմագտա օլտուղունտան , զավալը Լօրա պիր գաչ հաֆթա խանէսինտէն տըշարը չըգմամըշ տըր . պու հալ 1752 տէ վէ ճահիլ պիր նաա թարաֆընտան վէ պիր թէասսիւպ տէվրինտէ վուգու պուլուս՝ շու ասրի իւլլում իւ ֆիւնուհտէ միլլէլի միւթէմէտտինէ պէյնինտէ պէօյլէ պիր ճահիլսնէ հալ վուգու պուլմայաճաղը կիպի , ճէօմաաթըմըզ պէյնինտէ տախի հիչ պիրի թարիսի սահիհ թարաֆկիրլէրինի մուախէզէ էթմէյէճէյի վէ օլ ճէհալէթ գէմանընտա պաղըլարընըն «կիւնէշ իլէ խաթատա պուլու-նալըմ , էլվէրիր քի Բարա իլէ տօղրուլուգտա պուլունմայա-լըմ» տէյէճէք գատար , վէ տինսիզ Վօլթէրին Գրիգորեան տոմարը սահիհ օլտուղու իչին գապուլ էթմէյէ գօրգմա-տըղը հալտէ , պունտան գօրգաճաք գատար , վէ խասքէօյ-լիւ միւթէվլէֆթա Տէր Երեմիա ըահիսլին Լաթինլիք կէօր-մէտիկի պիր հիսապըն թասհիհինտէ , Լաթինլիք կէօրէճէք գատար նէ՛ ճէօմաաթըմըզտա , վէ նէ՛ տախի ումում միլ-լէթտէ ճահիլ եա էհլի զարազ վէ եախօա միւթէասսըպ պիր քիմսէ պուլունմայաճաղընա էմինիզ (1) :

★

(1) Մուախսարէն ալընան մալիմոթի մէվսուգէյէ նազարէն Պրուսա էրմէնի Գաթօլի Մէրխասալըղընտա պիլ իթթիֆազ զապուլ վէ իսթիմալ օլունմագտա օլան թարիսի ճէտիտ՝ Եօրթու վէ իճրայի ալինէ միւթէալիզ օլտուղունտան , Հիւքիւմէթէ պիր շէյ տէնիլէմէյէճէյի վէ պինտէն ալէյի միւտախէլէ օլունմա-մալը , վէ Պիլէճիլտէ մուխալիֆ պուլունան պէշ օն բէսանա նասիհաթ վէ թէմ-պիհաթի լազըմէ իճրա օլունմարնա տալիր Պապի Ալի ճանիպի տամիսինտէն իւտալէնտիկեար վիլայէթինէ թահրիրաթի ըէմիյէ թասթիր զըլընմըշ տըր :

ԾԻՒՐԱԿԱՆ ԱԽՏ

Գերեզմանին համար ես դուն, ափսո՛ւ. փայլին նայեցուածներդ
Ա՛յնչափ պայծառ որ չեն կրբնար փայլիլ երկայն դեռ ժամանակ.
Ծաղիկներով զգեստաւորեալ զարուն պիտի պրննազարդի
Նորէն մարդկանց սչուրներուն համար, այլ ո՛չ փուկիմներուգ՝
Որոնք կրնեալք, աւա՛ղ, ի փուն պիտի ըլլան ամուրբնական,
Քեզի համար դաժե՛ր չունին քրնաւ սերել բրժուկութեան,
Եւ զօրաւոր ոչ մի մեծադ ունին բոլոր բանուած հաններ.
Ամեն անոնք՝ որ կը սիրեն զեզ կ'ըսպասեն դառն ցաւով՝
Որ յամբընթաց ախտն աննրէր զօրհասական բերէ ըզժամ:

Սահէ ուրեմն ի քո հանգիստ զքնա մքսիր անուշ անուշ.
Յեազ փափուկ քեզի նրման՝ հեզիկ պիտի մօտեմայ մահ,
Ինչպէս զեփիւռ թեթեւաւունչ ի ծաղկալից յածեալ անհաւս,
Ըզնորածիլ փափուկ ծաղիկ վարդի զոսէ վարդեմիէն.
Փակէ աղուոր մեղդոց աչքերդ անցաւ, լրռին եւ հանդարտիկ.
Եւ մեք յուսամք պիտի յԱստուած՝ որ վերքսին Տեսնեմք ըզեզ...

ՊՐԱՅԷՆԴ

Փարզմ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԴԱՐԱԳԱՇ

ՄԵԼԷԱԳՐ

Qui nous délivrera des Grecs et des Romains?.

Ո՞վ ըզմեզ ի Հեղինաց ուրի Հոռոմոց ազատեցէ,
կը գոչէր երբեմն վիպական (romantique) դպրոցն ի Գաղ-
ղ'ա, եւ անցեալ տարւոյն վերջերը, Գերմանիոյ կայսրն լա-
տիներէն չարադրութիւնը (composition) կը դատաւար-
տէր հրապարակաւ: Եւ սակայն հակառակ ամէն կողմանէ

եղած յարձակմանց, հին լեզուաց ուսումը միշտ յարգի կը մնայ յԵւրոպա, եւ հիմն կը համարուի բարձր կրթութեան ազգերուն: Ամէն օր Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Գաղղիոյ եւլն, մամուլներն յունարէն եւ լատիներէն քերականութիւններ եւ այլ դպրոցական գրքեր, եւ ընտիր ծանօթութիւններով եւ թարգմանութիւններով ճոխացած յոյն եւ լատին մատենադրաց նոր նոր տպագրութիւններ ի լոյս կ'ընծայեն: Այս քանի մը տողերը կր թելադրէ մեզ Մելէագր յոյն քնարերգակ բանաստեղծին մէկ նոր տպագրութիւնն՝ զոր մեծ խնամով եւ կիրթ ճաշակով, հրատարակած է, անգղիերէն թարգմանութեամբ մը հանդերձ, Ուօլքրր Հէտլամ, ի Լոնտոն, Յիստուն ֆերքուածֆ Մեյքապրի վերնագրով, որոնք Յունական Ծաղկաբաղին (Anthologie grecque) անգլին մարդարիտներէն են: Հրատարակիչն քաջ տեղեակ յոյն բարբառոյ, եւ տարփաւոր յոյն դպրութեան, իւր չքնաղ հաւաքածոյն կը նուիրէ ընթերցողին գեղեցիկ ուղերձով մը, ի յոյն լեզու, զոր աստ կը հրատարակեմք ի վայելք մեր հելլենագիտաց՝ հանդերձ հայերէն թարգմանութեամբն:

Ἦνιδε καλλιφθογγα μελίσματα σοι Μελεάχρου
 πρωτφύρομεν, πολλῶν ταῦτ' ἀπολεξόμενοι.
 ἀλλ' εἰ μὲν δύνανται, λαβὲ τήν χάριν. εἰ δ' ἀμαθαινείς
 λείριον Ἑλλήνων μοῦσαν ἀηδονίδων,
 σοὶ τὰ δυσερμήνευτα λαλήματα βαρβαροφώνοις,
 χρεηζόμενοι φθόγγοις πάντ' ἐσαφηνίσταμεν.

Ըզփաղցրաձայն մըմունցն անա Մելէագրի
 Մասնոցանեմք էեզ՝ ի բազմաց մեք զայսոսիկ
 Ընտելալ. բնկալ, եթէ իցես դու բաւական,
 Ըզենոհն. ապա՝ թէ բզէլլէն դու տիալաց
 Անգիսանաւ զանոյժ Մուսայն՝ մեք զամենայն
 Քեզ մեկնեցաք՝ բզդուաւիմս ի բարգմանել
 Ըզնրուոյմունս՝ ի կիր բզխաւծ առեալ բարբառս:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՐԱԳԱՏ

ՀԱՅԵԱՅ ՄԸ ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՎՐԱՅ

Ֆրանսացի բանաստեղծ մը Ալպեան լեռանց հրաշագեղ փառաւորութենէն եւ պերճութենէն հիացմամբ յափշտակուած այսպէս կը գոչէր .

« Heureux qui sur ces bords peut longtemps habiter !
Heureux qui les revoit, s'il a pu les quitter ! » .

Այս սքանչացման տողերը՝ թէպէտ տարրեր տեսակէտով՝ կրնանք հաւասարապէս յատկացնել Տօժէրու ⁽¹⁾ քաղքին , վասնզի համայն Եւրոպիոյ ժամադրութեան տեղին է եւ ամեն օր հոժ բազմութիւն մը հետաքրքիր զրօսաշրջիկներու՝ ուղեցոյց (guide) ի ձեռին՝ կու գան վայելել այդ յաւետահրաշ արշիպեղադոսի սքանչելիքն , ուր ծովն իւր յատուկ պատմութիւնն ունի , եւ ուր մէն մի քայլդ պատմութեան մի էջին վրայ է , ըլլա՛յ ելերական , ըլլայ սրտաշարժ , ըլլայ տխրագեաց , ըլլայ զուարթարար վենետիկն էր որ շնչեց Շէյքսպիրի Օթելլօն եւ Պայրլնի Մարիսօ Ֆալիեթօն , եւն . եւն :

Շրջէ քաղաքը , եւ ահա՛ պիտի տեսնե՛ս թէ հոս Գերման մ'է՛ որ ապշեալ կը դիտէ հոյակապ պալատ մը եւ հոն Անգլիոհէ մ'է՛ որ ուրիշ պալատան մը առաջ վրձինն ի ձեռին կը նկարէ : Չկայ անդ Փարիզեան կամ ուրիշ քաղաքաց ժխորն եւ լռութեան ու հանդարտութեան թագաւորութիւնն է անդ . կա՛մ սալայատակաց վրայ պիտի քայլես , կա՛մ կամուրջէ պիտի անցնիս , կա՛մ նաւակով պիտի չրջագայիս : Եթէ առաւօտ է , այն պահուն՝ երբ աստ խանութները կը բացուին , անցորդք զիրար կտրելով կ'անցնին , կառքերն կը գլորին , ձիերն կը տրոփեն , անդ թանձրախիտ մշուշն կը պատէ շակոռնան (laguna ծովալճակ) եւ սիւքն առաւօտեան հազիւ կը ձեղքէ ջուրը : Եւ ահա՛ տակաւ տա-

(1) Վենետիկի հասարակապետութեան նախագահին Տօժ (doge, տօճէ) կ'ըսէին :

կաւ ծագելով արեգակն՝ կը փարատի մշուշն եւ կօնօշ(1) մ'է որ կը յառաջանայ յամրաքայլ՝ հնչեցնելով Քանալ Կրան-
ճեի (Canal Grande) վրայ իւր աւանդական պարֆարոլան
(barcarola)(2), զոր կը կազմեն Թասսօյի հրաշալի տողերն :

Ի բնէ բարի՝ ինքնօրինակ, հանճարեղ, իւր բարբառին պէս քաղցր եւ նա՛ մանաւանդ զուարթ եւ կատակասէր է՝ Վենետիկցին . քանզի Վենետիկն է որ ծնունդ տուած է՝ Իտալիոյ Մօլիէր՝ Կօլտօնիի . բայց այսու հանդերձ ազատ եւ սէգ է Վենետիկցին, քանզի լաւ գիտէ իւր պատմութիւնը, եւ Տանտօլօյի՝ Մէնի, Պրակատինիի, Վէնիէրիի եւն, անուններն կ'ելեքտրացնեն զինքը եւ պիտի ելեքտրացնեն յար եւ հանապազ :

Սակայն մարը մտնելու վրայ է արեւն եւ օդը քաղցր, ծովն հանդարտ, արեւելքն կապոյտ, արեւմուտքն բոցերանգ : Ջայներ, ազաղակներ, երգեր կը լսուին հեռուէն :

Այս այն վայրկեանն է ուր ամեն երեկոյ քաղցրաշունչ հով մը ելնելով շակոնային վրայ կենդանարար զովութիւն մը կը տօնէ : Համայն Վենետիկ կու գայ ժուռ գալ քարայտտակաց եւ փխցցեքքայի վրայ : Թեւ թեւի կը քայլեն ժողովրդեան աղջկունք, խօսելով եւ թողով ծածանիլ իւրեանց մտքերն եւ ձայներն . արդարեւ գեղեցիկ են Վենետիկուհիք, նա՛ մանաւանդ իւրեանց նախկին արգուզարդն եւ կերպարանք :

Եւ երեկոյեան զանգակներն կը հնչեն, վասնզի ի Վենետիկ եկեղեցեաց զանգակներն միշտ կը հնչեն, միշտ իւրեանց հեշտալուր հնչիւններ կը խառնուին ծովուն քաղցր ձայնին . եւ ապաքէն աշխարհիս մէջ չկայ մի ա՛յլ քաղաք, ձէնովայէ զատ, որ ունենայ այդքան եկեղեցիք, — գեղեցիկ եւ փայլուն տապցոյց ո՛չ միայն բարեպաշտութեան՝ այլ նաեւ ճոխութեան եւ փարթամութեան եւ միանգամայն մեծ ճարտարպետութեան — . միայն սրբոյն Մարկոսի հոյակապ եւ փառաւոր եկեղեցին բաւէ անմահացնելու զՎենետիկ :

Սակայն բնութեան եւ արուեստին այսքան հրաշակերտ-

(1) Gondola, Վենետիկան նաւակ :

(2) Նաւերգ Վենետիկան :

ներու մէջ այն որ աւելի յիշատակութեան արժանի է, Քաղթեկոյի Արմենի (*Calle degli Armeni*)⁽¹⁾ փողոցին մէջ ժԶ. դարու մեր գաղթական ազգակցաց մի նշխարքն՝ Ս. Խաչ անուն եկեղեցին է, որ բոլորովին արեւելեան ոճով եւ ճաշակով շինուած է: Բազմահմուտն Ալիշան վարդապետ ժողոված շատ յարգի աւանդութիւններ ունի այս սուրբ յարկիս վրայ՝ որ երբեմն հրոյ ճարակ լինելով առաջինէն աւելի փառաւոր կերպիւ շինուած է յետոյ, եւ ուր, մեծ ճարտարագիտութեան մը հետ պակաս չեն գեղեցիկ եւ դոյզնագիւտ վերտառութիւնք եւ տապանագիրք:

Նաեւ ի Վենետիկ է որ մի սիրալիր ընդունելութեան եւ վեհանձն օժանդակութեան շնորհիւ Եւդոկիացի Արգարն, Տէրզնցի Յովհաննէս երէցն տպագրելով եւ առաջին անգամն ըլլալով ի լոյս ընծայեցին իւրեանց կրկին Սաղմոսարաններն. նոյնպէս Յովհաննէս Անկիւրացին Շնորհաւոյ Յիսուս Որդի քերթուածը: Այսպէս ալ նախ ի Վենետիկ է որ տպագրուեցաւ Աւեստան, Ժամագիրք, եւ այլն. եւ Համազատեան Թագէոս երէցն էր որ Ճաշոց դրոց գեղեցիկ եւ բազմածախ տպագրութիւնն ըրաւ, եւ Հօճոյ Նահապետն իւր Պարգարանոսքիւն Սաղմոսաց անուն գրքին:

Եւ ահա՛ ասոնցմէ ետքն է որ կու գայ ի Վենետիկ Միւրթար Աբրահայրն, որ արժանանալով մի մեծ կարեկցութեան կը հիմնէ՝ ընդ հովանեաւ Օսմանեան հզօր դրօշին՝ յալեծածան կղզեկի Սրբոյն Ղազարու իւր վանքն, մշակարան ազգային գպրութեան եւ աստուածապաշտութեան:

Արդարեւ քանիօ՛ն երախտապարտ եմք դժխոյի քաղաքաց Վենետիոյ ուր հայ պատանին մի քանի լեզուներու ուսումէն եւ ընդհանուր կրթութենէ մի զատ կ'ուսանի քաղցրահնչիւն բարբառն սիւի, որոյ ուզիլ ընթերցումն կը հիւսնէ, կը յափշտակէ, կը դիւթէ զմարդ Որդիէսի քնարին պէս:...

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆՃԵԱՆ

(1) Հայոց փողոց ըսել է:

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ԽՄՈՂՆԵՐՈՒ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տօքթէօր Շուլց շատ մը փորձեր ընելէն յետոյ կը հաստատէ թէ ո՛ր եւ է ապակեայ ամանի մէջ հինգ վայրկենի չափ մնացած գարեջուրն, նաեւ ցուրտ եւ մթին տեղ ալ պահուած ըլլալով, իւր համը եւ իւր հոտը կը փոխէ։ Այս բանս կը վերագրէ նա գարեջրոյ մէջ ապակեոյ թեթեւապէս լուծականութեան։ Ըստ իւր փորձերուն, մի հարիւրամեզր խորանարդ գարեջուր կը լուծէ, հինգ վայրկենի մէջ, ապակեոյ՝ յորում դրուած է գարեջուրն՝ հազարերորդական մասի վեցէն մինչեւ 26 տասն-միլիոններորդ մասնը։ Ամեն ապակեղինաց գործարաններու մէջ կապար կը գործածուի ապակեգործութեան աշխատանքը աւելի դիւրացնելու համար։ Եւ գործածուած նմոյշներու մէջ կապարը այնպիսի համեմատութեամբ կը մոնէ որ լուծեալ նիւթոյ քանակութիւնն պարտի պարունակել կապարի թթուածնատի (*oxyde de plomb*) 0,48 հազար-միլիոններորդ մասնը։ Այս կերպով՝ լուծեալ ապակեոյ փոքր քանակութիւնն պիտի վնասէ գարեջրոյ համին, եւ խառնեալ կապարն ալ պիտի թունաւորէ։ Առողջաբանից ուշադրութեան կը թողումք գտնել այն արտադրիչը՝ որով բազմապատկելու է վերոյիշեալ թիւերը որպէս զի գործածութիւնը վտանգաւոր չըլլայ։

Պ. Շուլց խորհուրդ կու տայ որ գարեջուրը պահելու համար ապակեղէն ամաններ գործածելէն ետ կենալու է, եւ թէ ոսկեղրուագ արծաթեայ ամաններ մի միայն գործածելու է, կամ բաւական ունեւոր չեղողն, բազօժեալ աւազաքարէ ամաններ եւեթ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՋԵՌՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԱՏԻՆԵՐԷՆ

Ի ՊԵՏՍ ԴՊՐՈՅԱՅ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ

Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ՄԻՍՔՃԵԱՆ

Ուսուցիչ Հայերէն լեզուի յՈւրբանեան Դպրոցի եւ
ի Հռովմէական Կղերանոցի

Ի ՀՌՈՎՄ Ի բազմալեզուեան Տպարանի Ս. Ժողովոյ Տարածման Հաւատոյ

Այս դասագիրքը՝ ինչպէս իւր սիսդուէն կ'երեւի՝ առանձինն յօրինեալ է եկեղեցական դպրոցաց համար, յորս մինչեւ ցարդ կը պակսէր այսպիսի օգտաւան մասեան մը: Ամեն. Գերեջ. Հագեւոր Տէրք տոյն երկասիրութիւնը բարեհաճած է դուռնաւորս հետեւեալ խօսքերով. «Ի Բառագիրսդ ոչ միայն նշանակեցիմ հայերէն լեզուին ընտիր բառից եւ ասացուածոց նախորդին՝ քաղելալ ի մասեաւ ռաց ոսկեպէն դարու մերոյ, այլ եւ ուրիշ բազմաքիւս առուանք միջին դարու հեղինակներէն գործածուած իրենց յատուկ նշանակութեամբը»: — Իսկ Արհի. Գեր. Յովսէփ Վ. Ֆերանեան, եպիսկոպոս Տիգրանակերտի, այսպէս կը գրէ իւր նամակին մէջ. «Այդպիսի Բառարան այդքան նոյնութեամբ բառից եւ ասացուածոց չէ ցարդ ի լոյս բնծայեալ» եւ կ'աւելցընէ, թէ «մեծ սատար բնծայէ աշակերտաց, որք զլաթին բարբառ ուսանիցին»: Այս կ'իյնն մեծարոյ նամակներն իրենց ամբողջութեամբը դրուած են ի զլուս յիշեալ բառագրոց. ուր եւս կայ փոքրիկ Քերականութիւն մը հայերէն լեզուի, հանդերձ համադրական չախսակօք կանոնաւոր եւ անկանոն բայից, եւ համառօտ քերականական ծանօթութիւնք:

Վերայիշեալ Գրքին զինն է 15 Ֆրանք, եւ կը վաճառուի Ս. Ժողովոյ Տարածման Հաւատոյ բազմալեզուեան գրասունք:

Պատկեր տասնեւինգ օր մի անգամ կը հրատարակուի :
Բաժանորդագրութեան տարեկան գինն է Կ. Պօլսոյ հա-
մար 40 դանեկան , իսկ զաւառաց եւ օտար երկիրներու հա-
մար 50 դանեկան , բոլորսարի ծախքը ի միասին հաշուելով :

Իւրաքանչիւր թիւ 2 դանեկան է :

Պատկերի խմբագրատունն է ի Բերա , Նէշիլ փողոց ,
Թիւ 1 , ուր պէտք է դիմել բաժանորդագրութեան եւ բերքին
վերաբերեալ այլ ամենայն խնդրոց համար :